

Aurel Stodola

(10. 5. 1859 Liptovský Mikuláš – 25. 12. 1942 Zurich)

Aurel Stodola sa narodil v národne uvedomelej rodine, ktorá vlastnila garbiarsku dielňu. Do reálky začal chodiť v Levoči, zmaturoval v Košiciach. Odišiel študovať techniku do Budapešti (1876) a strojné inžinierstvo na polytechniku v Zurichu. Po úspešnom ukončení štúdií v roku 1884 na Sorbone pracoval v Strojárskej spoločnosti Ruston a spol. v Prahe, odkiaľ ho povolali na zurišskú techniku, kde pôsobil do svojho odchodu do dôchodku. (1929).

Výsledky jeho vedeckého bádania ovplyvnili technický pokrok v oblasti automatickej regulácie strojov, projekcie a stavby parných a spaľovacích turbín veľkých výkonov. Napríklad v švajčiarskej továrni Brown, Boveri et Cie je veľký Stodolov portrét s nápisom „Otec parných turbín“. Jeho najvýznamnejšie dielo Parné turbíny a výhľady spaľovacích motorov, ktoré vyšlo v nemčine už v roku 1902, sa dočkalo šiestich vydaní a niekoľkých prekladov. Einstein, Lorenz, Huggenberger, bratia Flopplovci a mnohí iní prispeli do slávnostnej publikácie, vydanej pri príležitosti Stodolových sedemdesiatin. Bol odmenený mnohými medailami a čestnými doktorátmi, v roku 1940 obdržal medzinárodnú zlatú medailu Jamesa Watta.

Hoci Stodola neobohatil matematiku o žiadne principiálne nové postupy, jeho cieľavedomá práca je i dnes príkladom toho, ako veľké vedecko-technické objavy vznikajú paralelne s dokonalou znalosťou matematických metód. V už spomínanej slávnostnej publikácii sa píše: “S neprekonateľnou jasnosťou reči a s názornosťou vyjadrovania sa u neho spája majstrovské ovládanie matematických disciplín a vzácne kresliarske nadanie.“

V jeho názoroch a myšlienkach, ktoré sa nám dochovali, sa zračí veľká predvídavosť a skutočné pedagogické majstrovstvo. Vidno to napríklad aj z toho, ako sa dožadoval vytvorenia zodpovedajúcich podmienok pre „gardu medzi študentmi“, a na druhej strane na inom mieste píše: „Isté je, že niet na svete zázračnej vyučovacej metódy, ktorá by mohla pretvoriť menej nadaných ľudí na géniov, nedbanlivé povahy na výkvet horlivosti a pomaly reagujúce temperamenty na virtuózov výkonnosti. Avšak svätou povinnosťou školy je ujať sa láskyplne všetkých, ktorí boli právoplatne prijatí, teda aj menej nadaných... a viesť ich k disciplinovanému mysleniu.“

A. Stodola sa vždy hlásil za Slováka, hoci doma bol posledný raz v roku 1912 na matkinom pohrebe. Nikdy však neprestal v písomnom styku s rodinou. Veľmi bolestne sa ho dotýkalo postavenie Čechov počas okupácie.